
Kronika Towarzystwa Miłośników historii w Warszawie za rok 1913

Przegląd Historyczny 18/1, 117-128

1914

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

KRONIKA

Towarzystwa Miłośników historii w Warszawie za rok 1913.

Rok 1913 w kronice Towarzystwa Miłośników Historii pozostanie na zawsze pamiętnym: urzeczywistnione zostało jedno z naszych niedościgłych, zdawało się, marzeń, staliśmy się od lipca posiadaczami przepięknej siedziby, pełnej historycznych wspomnień i historycznych pamiątek, zaszczyconej mianem kamienicy książąt mazowieckich. Według wszelkiego prawdopodobieństwa w jesieni roku bieżącego zbierać się zaczniemy w komnatach naszego domu; teraz już z poza siatki rusztowań przed oczyma zdumionego przechodnia odsłaniają się piękne ozdoby ciosowe i fryzy z graphito, ukryte dotąd pod tynkiem naszej fasady. Przy nabyciu kamienicy książąt mazowieckich zwalczyć trzeba było szereg poważnych trudności prawnych, gdyż należała ona do wielu właścicieli, to też szybkie uregulowanie kupna stanowi niemałą zasługę mecenasa Powichrowskiego, który, sympatyzując szczerze z celami naszej instytucji, zgodził się być bezinteresownie jej radcą prawnym. Długi wdzięczności zaciągnęliśmy również wobec panów Wł. Marcinięgo i Jarosława Wojciechowskiego, którzy, powodowani gorliwością obywatelską i szczerem umiłowaniem architektonicznych pamiątek Warszawy, wzięli na swe barki kierownictwo przebudowy kamienicy książąt mazowieckich. Za miły obowiązek uważamy też wyrazić na tem miejscu najgłębsze podziękowanie wszystkim, którzy swemi ofiarami umożliwili nam szybkie rozpoczęcie robót restauracyjnych, a mianowicie panom: E. Gerlachowi, Stan. i And. Rotwandom, Wł. Kiślańskiemu, Z. Hochowej, D-r Giedroyciowi, T. Wierzbowskiemu, A. Hasfortowej, L. Betleyowi, H. Lewentalowej, R. Narkiewiczowi-Jodko, J. Natansonowi, S. Neimanowi, F. Kucharzewskiemu, J. Bojasińskiemu, J. hr. Potockiemu.

Zgodnie z ustalonymi już tradycjami, w roku sprawozdawczym dążyło Towarzystwo do spełnienia dwóch zadań, a mianowicie z jednej strony starało się budzić wśród sfer najszerszych zamiłowanie do przeszłości, z drugiej strony usiłowało skupić dla wspólnej pracy historyków warszawskich. Wobec rozwoju Towarzystwa, a co za tem idzie większego zróżniczkowania wśród jego członków, centrum pracy w obu

tych kierunkach przeniosło się z zarządu na wydziały. Zarząd jednak podobnie, jak lat ubiegłych, urządził dla swych członków szereg zebrań, na których referaty wygłosili.

- 1) P. M. Kridl: O Henryku Rzewuskim.
- 2) P. M. Szykowski: O wpływie Rousseau na Polskę.
- 3) P. M. Handelsman: O międzynarodowym kongresie historycznym w Londynie.
- 4) P. Kraushar: O domu książąt mazowieckich pod względem historycznym.
- 5) P. Wojciechowski: O architektonicznych dziejach tejże kamienicy.

Zmniejszenie ilości zebrań z referatami było wywołane tą okolicznością, że w roku ubiegłym Wydział odczytowy Towarzystwa urządził szereg prelekcji publicznych, na które wstęp mieli członkowie Towarzystwa. Uznając jednak w zasadzie pożyteczność stałych zebrań miesięcznych, na których wytworzyć się może ściślejsza łączność między członkami Towarzystwa, Zarząd na posiedzeniu grudniowym postanowił urządzać odtąd stałe miesięczne konferencje w ostatnią sobotę każdego miesiąca w lokalu Towarzystwa.

Towarzystwo M. otrzymawszy od komitetu międzynarodowych zjazdów historycznych zaproszenie do wzięcia udziału w Kongresie Londyńskim, delegowało nań D-ra M. Handelsmana, który wygłosił referat „O wpływie idei Napoleońskiej na Polskę“.

W grudniu roku bieżącego Stowarzyszenie Nauczycielstwa Polskiego urządziło zebranie uroczyste ku uczczeniu czterdziestoletniej pracy naukowej i pedagogicznej prof. Chlebowskiego. Zarząd Towarzystwa, schylając czoło przed ogromem zasług wieloletniego kierownika Słownika geograficznego, a naszego pierwszego wiceprezesa, delegował na tę uroczystość panów: Ig. Baranowskiego i M. Handelsmana, który w dłuższym przemówieniu scharakteryzował działalność jubilatą.

W roku 1913 Towarzystwo nasze poniosło ciężkie straty: oto z pośród członków naszych śmierć zabrała szczerze dla Towarzystwa życzliwych Leona Grabowskiego i Jana Baranowskiego. W kwiecie wieku rozstała się z życiem rokująca najlepsze nadzieje członkini nasza Jadwiga Klarnerówna, w trakcie przygotowywania przeznaczonej dla naszego wydawnictwa Historii gminy protestanckiej w Warszawie. Zmarł Aleksander Jabłonowski, nasz członek honorowy i pierwszy prezes, człowiek, który przez życie całe pozostał wierny zasadzie „prawdą i pracą“. W imieniu Towarzystwa nad grobem Jabłonowskiego przemówił prezes Al. Kraushar.

Bardziej ożywioną działalność w porównaniu z okresem lat ubiegłych wykazały w roku sprawozdawczym komisje Towarzystwa.

Komisja metodologiczna.

Komisja metodologiczna odbyła 9 posiedzeń, na których wygłoszono 6 referatów.

W dniach 3-im i 8-ym Stycznia D-r Jan Lewiński wygłosił referat p. n. „Powstanie własności. Przyczynek do metody porównawczej

w historii". Zdaniem referenta metoda historyczna, jako taka, nie wystarcza dla wyświetlenia problemów, dotyczących rozwoju ekonomicznego, dokumenty bowiem, pisane przez ludzi, którzy nie mieli pojęcia o problematach, interesujących nas dzisiaj, i zachowane jedynie w fragmentach, nie wystarczają dla zrozumienia struktury ekonomicznej wieków przeszłych; dlatego też badanie ludów pierwotnych jest konieczne dla kompletowania tych niewystarczających źródeł. Stosując tę metodę do kwestyi powstawania własności, referent dowodzi, iż pierwotną formą własności ziemi jest własność indywidualna.

Dnia 12-ego lutego D-r Florjan Znaniecki wygłosił referat p. n. „Przyczynowość w historii“: Pojęcie przyczynowości rozwinęło się w naukach przyrodniczych i przyczynowe badania wynikają z ogólnopoznawczych założeń tych nauk. Mianowicie dla wiedzy przyrodniczej punktem wyjścia jest przedmiot zasadniczo niezmienny i zmiana faktyczna musi być wyjaśniona. Przedmiotem historycznym nie jest ani rzecz obiektywna, ani subiektywny stan świadomości bez wartości, t. j. przedmiot, w którym obiektywny i subiektywny pierwiastek współlistnieją pierwotnie i nierozdzielnie. Zmienność stanowi zasadniczą cechę wartości, więc wyjaśnienia nie potrzebuje. Wartości historyczne mogą ustalać się, lub też odwrotnie, całkowicie rozkładać się na zmiany. Zjawisko to jest wyrazem pewnego stosunku rzeczywistego pomiędzy wartościami, stosunek ten, który możnaby nazwać *zbieżnością*, jest równoznacznikiem przyczynowości dla świata historycznego.

W dniach 17-ym marca i 25 października Stefan Czarnowski wygłosił referat: „O ustroju klanowym Irlandyi w związku z kultem religijnym“.

Ustrój społeczny Irlandyi w VIII i IX wiekach odzwierciedlił się w tekstach legendarnych i prawnych, oraz w kilku poematach topograficznych, tak, iż możemy przedstawić sobie tylko ogólny szemat organizacyi, zastrzegając się, iż w praktyce musiały być od niego znaczne odchylenia. Nakreśliwszy następnie szczegółowo cały ustrój społeczny Irlandyi, referent doszedł do wniosku, iż kult jest wyrazem całego systemu rodowego Irlandyi. Organizacyi klanów (tuath) odpowiada kult królów-przodków bohaterских, oraz kult królów żyjących. W czasach chrześcijańskich mamy kult świętych patronów rodów królewskich, albo kult świętego, który nawrócił syna królewskiego przodka.

Dnia 23-ego maja prof. Tadeusz Korzon oceniał dzieło profesora uniwersytetu moskiewskiego, Lubawskiego: „Очеркъ исторіи литовско-русскаго государства до люблинской уніи включительно“ (izdanie Императорскаго Общества Исторіи и Древностей Россійскихъ. Москва 1910). Dzieło to jest syntezą specjalnych obszernych badań poprzednich, a nawet może służyć za wyraz nabytych przez historyografię rosyjską, poczynając od ostatniej ćwierci XIX wieku, poglądów na dzieje połączenia W. Księstwa Litewskiego z Koroną Polską. Pogląd główny, najważniejszy dla orientacyi, tkwi w świeżo wytworzonej i upowszechnionej tytulaturze „państwo litewsko-rosyjskie“ (литовско-русское государство), a cel i dążność nowej terminologii politycznej ujawnił się w przedmowie Prof. Lubawskiego: „W ostatnich czasach ukazało się tak w rosyjskiej jakoteż w polskiej literaturze niemało prac, oświetlających historję wewnętrzną państwa litewsko-rosyjskiego,

polityczną i społeczną organizację tegoż. Nastal czas korzystania z tych prac, iżby zjednoczoną już od stu lat przeszło politycznie Ruś Litewską z Rusią Wschodnią zjednoczyć tu w pojmowaniu naukowem". Przyznając p. L-mu zasługę wydobywania z archiwów rządowych wielu dokumentów, nieznanych dawniej, prelegent wytykał błędną interpretację, skutkiem nieznamomości języka polskiego, budowy królestwa Piastów i Jagiellonów, charakteru możnowładztwa, zarzucał wypaczenie procesu unijnego przez podejrzliwość, jakoby wynikał z intrygi, pozabawiającej Litwę samodzielności.

Dnia 31-ego maja D-r Antoni Rybarski wygłosił referat p. n. „O metodzie badań heraldyczno historycznych na tle historii powstania rodu Odrowążów“. Autor w krótkości przedstawił powstanie naukowej heraldyki polskiej. Omawiając metodę pierwszych pionierów tej nauki. Piekosińskiego i Małeckiego, autor podkreśla błędy ich metody. Ogromnym krokiem naprzód w ścisłości i naukowej wartości badań nad rodami szlacheckimi są prace prof. W. Semkowicza, wysuwające, jako konieczny postulat monograficzne traktowanie poruszanych kwestyi. Wzorowe wskazówki metodyczne tego autora zawarte są w cennej jego pracy: Ród Pałuków. Referent za dalszy etap w rozwoju metody badań heraldycznych uważa wprowadzenie w ich zakres danych, dostarczanych przez etnologię. Dotyczy to zwłaszcza godeł herbowych. Narazie etnologia przez heraldyków polskich nie jest jeszcze uwzględniana. W dalszym ciągu referent przedstawia wyniki własnej monografii, dotyczącej rodu Odrowążów, wyprowadzając ich z nad Odry ze Ślązka, gdzie około Kamieńca (Gross Stein) leży Odroważ (dziś Oderwanz). Ze Ślązka Odrowáže przybyli do Małopolski, prawdopodobnie w połowie XI wieku i osiedlili się w Koneckiem na pograniczu Mazowska. Dzieje Odrowążów autor doprowadza do roku 1231, kiedy przez ostateczne zapewnienie bytu fundacyi mogińskiej zamknął się nowy okres historii ich rodu.

Dnia 15-ego listopada D-r Kazimierz Tymieniecki wygłosił referat p. n. „Metody i problemy badań nad historią osadnictwa“. Historia osadnictwa opiera się nietylko na źródłach pisanych. Obfitego materiału dostarczają również archeologia, imionoznawstwo miejscowe, topografia i wreszcie osadnictwo dzisiejsze. Ze źródeł pisanych źródła dokumentowe posiadają znaczenie większe niż narracyjne. Dają nam one chronologię absolutną faktów osadniczych. Archeologia dostarcza również licznych danych. U nas najważniejsze z nich dotyczą epoki grodziskowej. Ważnym źródłem jest imionoznawstwo miejscowe. Jest ono jednak często na fałszywych torach. Droga, która prowadzi do odrodzenia imionoznawstwa historycznego jest uwzględnienie dwóch postulatów metodycznych. Są niemi: 1) ścisły kontakt ze źródłami pisaniem; 2) ścisły kontakt z topografią. Topografia sama przez się jest również źródłem dla historii osadnictwa. Duże znaczenie posiada rozróżnienie terenów bardziej korzystnych od mniej korzystnych. Ostatnim rodzajem źródeł dla historii osadnictwa jest osadnictwo dzisiejsze t. j. typy kształtów osad i układu pól.

Dnia 18-ego grudnia Komisya zajęła się kwestyą zjazdu historycznego, odbyć się mającego we Lwowie w r. 1915. Sprawę referował Prof. Wł. Konopczyński, wskazując na rozdwojenie, jakie panuje co do kwestyi

czy zjazd ma zająć się ogólnie historią Polski czy też wyłącznie dziejami porozbiorowemi. Po dłuższej dyskusji, na wniosek Prof. Smoleńskiego, uchwalono wyrazić życzenie, aby wysunąć na pierwszy plan ideową stronę zjazdu i aby starać się osiągnąć porozumienie co do metod badania, używanych przez średniowieczników i nowożytników.

Pozatem, staraniem Komisji metodologicznej członek jej p. Antoni Rybarski dokonał szczegółowej inwentaryzacji archiwum konsystorskiego w Kielcach.

Czyniąc wreszcie zadość odczuwać się dającej potrzebie, Komisja wydała drukiem „Wskazówki dla osób, inwentaryzujących archiwa“.

Komisja historii literatury i oświaty.

Komisja historii literatury i oświaty miała w roku sprawozdawczym sześć zebrań odczytowych:

1) Pan K. Woycicki mówił: „O sędzi w literaturze“, poddając rozbiórowi kryteria dotąd stosowane przez krytykę literacką do utworów poetyckich i uzasadniając wniosek o konieczności ścisłego ustalenia zasady estetycznej i odróżnienia jej od wszelkich innych.

2) Pań M. Kridl przedstawił zarys historycznego rozwoju działalności literackiej Michała Grabowskiego.

3) Panna Julia Dicksteinówna w referacie: „Pojęcia Krasińskiego o sztuce“ rozwinęła pogląd, że stosunek poety do sztuki był następstwem nie tyle jego przeżyć osobistych, ile ogólnego jego systematu pojęciowego.

4) P. A. Baumfeld w „Wykładzie ideowym ks. Marka“ podał rozbiór treści ideowej i estetycznej utworu Słowackiego, wraz z obszerną analizą postaci głównej.

5) P. L. Komarnicki w szczegółowym sprawozdaniu dał analizę pracy prof. Pogodina o Mickiewiczu, podnosząc jej zalety, wykazując jednak dostrzeżone w niej luki i błędy.

6) P. A. Drogoszewski zapoznał słuchaczy ze swemi „Poglądami“ na ideę i genezę Dziadów.

Komisja odczytowa.

Komisja odczytowa zorganizowała cykl odczytów popularno-naukowych, które odbywały się w wielkiej sali Muzeum Przemysłu i Rolnictwa:

1) P. J. K. Kochanowski wygłosił odczyt o „Początkach Państwa Polskiego“.

2) P. M. Handelsman o „Polsce dzielnicowej“.

3) P. J. Jakubowski o „Jadwidze i Jagielle“.

4) P. J. Siemieński o „Rozwoju stanu szlacheckiego“.

5) P. J. Baranowski o „Rozwoju wsi polskiej“.

6) P. St. Ehrenkreutz o „Rozwoju miast polskich“.

7) P. W. Kamieniecki o „Stefanie Batorem“.

8) P. R. Mienicki o „Polsce jako przedmurzu chrześcijaństwa“.

Odczyty te cieszyły się dużą popularnością, ogólna liczba słuchaczy doszła na nich do 5220 osób.

W jesieni roku ubiegłego komisya odczytowa zorganizowała nadto 2 odczyty dochodowe o „Warszawie za Stanisława Augusta“, które wobec pełnej sali wypowiedział p. Aleksander Kraushar.

Komisya wydawnicza.

Komisya wydawnicza wydała w roku 1913 2 tomy monografii historycznych z dziejów Warszawy, a mianowicie:

1) D-ra St. Ehrenkreutz: „Z dziejów organizacyi miejskiej Starej Warszawy“.

2) Augusta Zaleskiego: Konfraternia kupiecka miasta Starej Warszawy.

Nadto albumową pracę p. Al. Kraushara: „Typy i oryginały warszawskie“.

Ogółem w roku sprawozdawczym komisya wypuściła 16¹/₂ arkuszy druku i jedną pracę albumową, wobec 14¹/₂ arkuszy druku, wydanych w roku 1912, a 9¹/₂ w roku 1911. Szereg wydawnictw Towarzystwa dosięga obecnie 9 tomów.

W druku znajduje się praca p. Władysława Smoleńskiego: „Komisya boni ordinis Warszawska“, nadto przygotowane zostały do wydania w czasie najbliższym dzieła: D-ra Ludwika Bernackiego „Teatr Warszawski za Stanisława Augusta“. D-ra Franciszka Giedroycia: „Porządki ogniowe w Warszawie“, p. M. Barucha „Baryczkowie“, p. Wojciechowskiego „Kamienica ks. mazowieckich“ Komisya żywi nadzieję, że ogłoszony przez Towarzystwo konkurs na napisanie monografii z dziejów budownictwa w Warszawie, którego termin upływa 1 kwietnia r. b., wzbogaci wydawnictwo nasze szeregiem cennych prac.

Przegląd Historyczny.

Organem Towarzystwa w roku sprawozdawczym był, podobnie jak lat poprzednich, „Przegląd Historyczny“. W 2 tomach tego czasopisma, które wyszły w roku ubiegłym, ukazało się prac 21. Z prac tych 2 miało za przedmiot wieki średnie, 11 czasy nowożytne; dziejom wewnętrznym było poświęcone 10 rozpraw, dziejom politycznym 3 rozprawy, 5 sprawozdaniom z ruchu naukowego, 1 biografii.

Zarząd Towarzystwa.

Prezes: Kraushar Al.; wiceprezes — Łubiński Roger hr.; sekretarz Baranowski Ignacy; skarbnik Kamieniecki Witold; członkowie: Handelsman Marcei, Iwaszkiewicz Janusz, Korzon Tadeusz, Łabuński Józef, Marylski-Łuszczewski Antoni.

Komisya Metodologiczna.

Prezes Władysław Smoleński, sekretarz August Zaleski.

Komisya historyi literatury i oświaty.

Prezes Aureli Drogoszewski, sekretarz L. Komornicki.

Komisya odczytowa.

Prezes Józef Siemieński, sekretarz Ryszard Mienicki.

Komisya wydawnicza.

Prezes Józef Bojasiński, sekretarz August Zaleski.

Przegląd Historyczny.

Redaktor J. K. Kochanowski.

Komisya rewizyjna.

Henryk Dynowski, Witold Marczewski, Kazimierz Stefański.

Spis członków Komisji Metodologicznej.

1. Baranowski Ignacy.	15. Korzon Tadeusz.
2. Baruch Maksymilian.	16. Kraushar Aleksander.
3. Bojasiński Józef.	17. Kucharzewski Jan.
4. Czarnowski Stefan.	18. Łubieński Roger.
5. Ehrenkreutz Stefan.	19. Marylski Antoni.
6. Giedroyć Franciszek.	20. Mienicki Ryszard.
7. Handelsman Marceł.	21. Pułaski Franciszek.
8. † Jabłonowski Aleksander.	22. Rybarski Antoni.
9. Jakubowski Jan.	23. Siemieńska Halina.
10. Jastrzębska Justyna.	24. Siemieński Józef.
11. Iwaszkiewicz Janusz.	25. Smoleński Władysław.
12. Kamieniecki Witold.	26. Tymieniecki Kazimierz.
13. † Klarnierówna Jadwiga.	27. Wierzbowski Teodor.
14. Kochanowski Jan K.	28. Zaleski August.

Spis członków Komisji historyi literatury i oświaty.

1) Baranowski Władysław.	14) Kridl M.
2) Baumfeld A.	15) Król K.
3) Chlebowski Br.	16) Lewinowa R.
4) Dąbrowski J.	17) Lorentowicz J.
5) Demby Stefan.	18) Michalski J.
6) Diksteinowa Julia.	19) Muszkowski.
7) Drzewiecki Konrad.	20) Nitowski.
8) Drogoszewski Aureli.	21) Sokorski M.
9) Dynowska Marya.	22) Turkowski T.
10) Goldberg Ad.	23) Winkler Ed.
11) Komarnicki L.	24) Wolski Zyg.
12) Kłyszewski Wł.	25) Wóycicki K.
13) Korbut G.	

Sprawozdanie Kasowe.

I. Kasa Towarzystwa Miłośników Historii.

<i>Zestawienie rachunków</i> 1913 r.	Przychód.	Rozchód.
Saldo 31/XII 1912	565.64	
Składki członków	900.—	
Odczyty	1476.20	1196.75
Wydawnictwo Monografii Historycznych z dziejów Warszawy	784.99	820.—
Zaległości	44.—	
Dom ks. Mazowieckich	50982.52	48679.54
Restauracye domu ks. Mazowieckich	6630.90	6021.12
Lokal i umeblowanie		217.50
Administracya		400.27
Zapomogi dla wydawnictw T-wa		300.—
Procenty	35.71	
	61419.96	57635.18
Saldo 31/XII 1913		3784.78
	61419.96	61419.96

Protokół Komisji Rewizyjnej.

Niżej podpisani członkowie Komisji Rewizyjnej, sprawdzili przedstawione przez Zarząd Tow. Mił. Historii d. 27 stycznia 1914 r. rachunki za rok 1913, zaświadczenia, że wszystkie pozycje dochodu i rozchodu poparte są odpowiednimi dowodami piśmiennymi, niniejsze zaś zestawienie rachunków jest zgodne z księgą kasową i w poszczególnych pozycjach i w ogólnej sumie.

(podp.) H. Dynowski W. Marczewski K. Stefański.

II. Kasa Przeglądu Historycznego.

<i>Zestawienie rachunków</i> 1913 r.	Przychód.	Rozchód.
Członkowie T-wa M. H.	696.—	
Prenumerata Przegl. Hist.	963.75	6.25
Subwencje i dary *)	2050.—	
Zaległości	60.—	
Splata pożyczki z 1912 r.		343.80
Druk i papier		1475.70
Honorarya Redaktora i Autorów		1556.38
Administracya		289.43
Pozostałość na rok 1914		98.13
	3769.75	3769.75
	3769.75	3769.75

*) W tem 1200 rubli zapomogi od Kasy im. Mianowskiego, 750 rubli za pośrednictwem ś. p. Al. Jabłonowskiego i J. K. Kochanowskiego i 100 rubli od Tow. Mił. Historii.

Protokół Komisji Rewizyjnej.

Niżej podpisani członkowie Komisji Rewizyjnej sprawdziwszy przedstawione przez Administrację Przeglądu Historycznego rachunki za rok 1913, zaświadcza, że wszystkie pozycje dochodu i rozchodu zoparte są odpowiedniami, piśmiennymi dowodami, zestawienie zaś raphunków jest zgodne z księgą kasową w poszczególnych pozycjach i ogólnej sumie. Warszawa 27 Stycznia 1914.

(podp.) H. Dynowski W. Marczewski K. Stefański.

Spis członków Towarzystwa Miłośników Historii w 1913 r.**Członkowie honorowi:**

Czartoryska Księżna Ludwika.
Czartoryski Książę Adam.
† Jabłonowski Aleksander.
Korzon Tadeusz.

Członkowie protektorzy:

Baranowski Ignacy.
Kiślański Władysław.
Szczeniowski Ignacy.

Członkowie zwyczajni:

Anc Dominik.
Babiński Leon D-r.
Bagiński Walery.
Bagniewska Jadwiga.
Bagniewski Zygmunt.
Baranowska Helena.
† Baranowski Jan.
Baranowski Ign. D-r.
Baranowski Władysław.
Baruch Maksymilian.
Baumfeld Andrzej.
Benzef Stefan.
Bersohn Edward.
Bersohn Michał.
Betley Lucyan.
Białkowski Leon D-r.
Bienkiewicz Adrian.
Biskupska Marya.
Bogucka Cecylia.
Bogusławski Antoni.
Bogusławski Edward.
Bojasiński Józef.
Broniewski Kazimierz.

Brzozowski Hr. Karol.
Bujak Franciszek D-r Prof.
Chamiec Mirosław.
Chelchowski Kazimierz D-r.
Chelmońska Marya.
Chlebowski Bronisław.
Chmielewska Stanisława.
Chrzanowski Ignacy Prof.
Cwejgbaum Maksymilian D-r.
Czarnowski Józef.
Czarnowski Stefan.
Czartkowski Adam.
Czerwiński Antoni.
Czetwertyński Książę Seweryn.
Dąbrowski Jan.
Dąbrowski Tadeusz.
Dąbski Edmund.
Dembowski Piotr.
Demby Stefan.
Dębski Mieczysław.
Dickstejnówna Julia.
Dickstejn Samuel.
Dmochowski Maciej.
Dobrowolski-Nałęcz Marc. D-r.
Domaszewski Jan Wacław.
Drège Helena.
Drogoszewski Aureli.
Drzewiecki Konrad.
Drzewiecki Piotr.
Dynowska Marya.
Dynowski Henryk.
Dziankowski Wincenty.
Dzierzbicki Stanisław.
Dziewulski Stefan.
Ehrenkreutz Stefan D-r.
Fed'kowiczówna Anna.
Fukier Henryk.

Gardiner Roberta.
 Gerlach Gustaw.
 Giedroyc Książę Franciszek D-r.
 Giedroyciowa Księżna Stefania.
 Goldberg Ad.
 Goldfeder Janina.
 Goyski Maryan.
 Grabowska Gąsiorowska Natalia.
 Grabowski Jan.
 Grabowski Ignacy.
 Grabowski Leon.
 Gremium Nauczycielskie w Płocku.
 Grosse Ludwik.
 Gruzewska Marya.
 Grynkroutowa Natalia.
 Grzybowski Mieczysław.
 Gubrynowicz Profesor.
 Handelsman Marcelli D-r.
 Handelsmanowa Jadwiga.
 Hasfort Alicya,
 Henneberg Hali na.
 Hochowa Zofia.
 Holewiński Stefan.
 Holewiński Władysław, Prof.
 Homolicki Jan.
 Idzikowski Władysław.
 Iwaszkiewicz Janusz.
 Jabłonowski Romuald Karol, ks.
 Jaczynowski Adam.
 Jakowska Marya.
 Jakowicki Wincenty.
 Jakubowski Jan.
 Jankowski Czesław.
 Jankowski Leonard.
 Jankowski Michał.
 Janowski Władysław D-r.
 Jantzen Stefan.
 Jaroszevska Bronisława.
 Jaroszyńska Wanda.
 Jastrzębska Justyna D-r.
 Jaworowski Aleksander.
 Jełowicki Adolf Ks. Prałat.
 Kajzerstein Jadwiga.
 Kajzerstein Janina.
 Kaizerstein Maksymilian.
 Kakowski J. E. Ks. Arcybiskup.
 Kamieniecki Witold D-r.
 Kamiński Antoni.
 Kapiński Stanisław.

Karwicki-Dunin Stanisław.
 Kędziński Antoni.
 Kętrzyński Stanisław D-r.
 Kisielewska Julia.
 Kiślański Władysław.
 Klarner Alfons.
 Kłobukowska Halina.
 Kłoska Stanisław.
 Kłyszewski Władysław D-r.
 Kochanowski Jan K., Redaktor.
 Kochanowski Michał.
 Komarnicki Lucyan.
 Konarski Kazimierz D-r.
 Konopczyńska Ludwika.
 Konopczyński Władysław D-r.
 Korbut Gabryel.
 Korsak Karol Książdz.
 Kowalski Jan.
 Kozicki Stanisław.
 Kozłowski Stanisław Aleksan.
 Kraczkiewiczowa Karolina.
 Krasińska Hr. Ordynatowa.
 Krasiński Hr. Edward.
 Kraushar Aleksander.
 Kraushar Tadeusz.
 Kridl Manfred.
 Król Kazimierz.
 Krzywicki Ludwik.
 Kubacki Kornel.
 Kucharzewski Feliks.
 Kucharzewski Jan.
 Kuczyński Antoni.
 Kuczyński Adam.
 Kulikowski Wilhelm.
 Kulwiec Kazimierz.
 Kuratow Marek.
 Kurtz Jan.
 Kutrzeba Stanisław Prof. D-r.
 Laudyn Feliks.
 Laurysiewicz Aniela,
 Lauterbach Alfred D-r.
 Lewentalowa Hortensya.
 Lewinowa Regina.
 Lewiński Jan Stanisław D-r.
 Lutostańska Marya.
 Łabuński Józef.
 Łazarski Władysław.
 Łazarski Zygmunt.
 Łazowski Jan.
 Łodyński Witold D-r.

Łojko Marta.
 Łopaciński Euzebiusz.
 Łopaciński Stanisław.
 Łubieński Hr. Roger.
 Łubieński Hr. Wincenty.
 Łuszczewski Janusz.
 Machlejd, Dyrektor.
 Majewski Erazm.
 Maliszewski Edward.
 Marcinkowski Kazimierz.
 Marconi Władysław.
 Marczewski Witold.
 Marylski-Łuszczewski Antoni.
 Merczyng Henryk Prof.
 Michalski Jan.
 Michałowski Tomasz.
 Mienicki Ryszard D-r.
 Montrèsor Konstancya.
 Morawski Kazimierz D-r.
 Mościcka Anna.
 Mościcki Henryk.
 Muszkowski.
 Mutermilch Stanisław.
 Nagórski Adam.
 Nakęski-Naake Kazimierz.
 Narbutt Nestor.
 Narkiewicz-Jodko Roman.
 Natanson Józef.
 Neuman Aleksander.
 Neuman Szymonowa.
 Niklewicz Mieczysław.
 Nitowski Jan.
 Ochenkowska Marya,
 Ochenkowski Henryk D-r.
 Olszewicz Bolesław.
 Olszewicz Waclaw D-r.
 Opieński Henryk.
 Osiński Władysław Ksiądz.
 Ostrowska Marya,
 Osuchowski Antoni.
 Papiński Leon.
 Pawiński Józef D-r.
 Peplowski Adolf.
 Pełowski Jan.
 Plewiński Stefan.
 Plinkiewicz Jan.
 Podhorski Władysław.
 Ponewczyński Ks. Prałat.
 Poniowski Cezary.
 Potocki Hr. Jakób.

Potworowska Teresa.
 Powichrowski Włodzimierz.
 Pracki Witold.
 Przegaliński Władysław.
 Przeddziecki Hr. Reinhold.
 Ptaszycki Jan.
 Pułaski Franciszek.
 Raczkowska Teodora.
 Radliński Adam.
 Radziwiłłowa Księżna Jerzowa.
 Rekosz Aniela.
 Rekosz Mikołaj.
 Rodys Bolesława.
 Rokoszný Józef Ksiądz.
 Rosiński Waclaw.
 Rothert Kazimierz.
 Rotwand Andrzej.
 Rozenberg Maryan.
 Rulikowski Mieczysław.
 Rulikowska Zofia.
 Rutkowski Jan D-r.
 Rybarski Antoni D-r.
 Rzeszotarski Waclaw.
 Sawicki Mirosław.
 Seydel Hugo.
 Siemieńska Halina.
 Siemieński Józef.
 Skarżyńska Wanda.
 Śliwicka Zofia.
 Skup' Władysław.
 Smoleński Władysław.
 Smolikowski Seweryn.
 Sobańska Hr. Marya.
 Sokołowski Eugeniusz.
 Sokołowski Paweł.
 Sokorski M.
 Starorypińska Brunonowa.
 Stefański Kazimierz.
 Strzałecki Antoni.
 Sułowski Romuald.
 Szcześniak Władys. Ks. Kanonik
 Szykowski Maryan D-r.
 Szyller Stefan.
 Tatarkiewicz Władysław D-r.
 Thugutt Stanisław.
 Turkowski Tadeusz.
 Tymieniecki Kazimierz D-r.
 Tyszkiewicz Hr. Michał.
 Wachowski Kazimierz.
 Wajzler Bolesław Ksiądz.

Walicka Antonina.
Werner Bronisław.
Wierzbowski Teodor Prof. D-r.
Weychert Bolesław.
Wilder Hieronim.
Winkler Edward.
Witanowski-Rawita Michał.
Witenberg Józef.
Wojciechowski Jarosław.
Woyde Aleksander.
Wolff Józef D-r.
Wolski Zygmunt.
Woroniecki Książę Michał.
Wóycicki Kazimierz.

Wróblewski Tadeusz.
Wydźdzanka Marya.
Zajączkowska Marya.
Zaleski August.
Zamoyski Ordynat Hr. Maurycy.
Zarembina Helena.
Zawrocki Bolesław.
Zielińska Karolina.
Zieliński Stanisław.
Znaniński Florjan D-r.
Żukowski Piotr.
Życki Edward.
Żywicki Władysław.